

Ng i Vi t hay nói: M là thiên đ ng gi i tr , đ a ng c gi i già.

Nay tôi đã vào cái tu i gi a 70, câu nói này th t là th m thía. M có t t c nh ng s n ph m dành cho thanh thi u nhi: đ ch i, phim nh, máy ch i đi n t thính th , khu gi i trí có ch đ (theme parks). Còn đ i v i ng i già, thì ch có s cô l p và n i cô. Cẩn b n n p s ng c a ng i Vi t đ a vào gia đình, c ng đ ng, và khi ta m t nh ng cái đó, ta m t đi m t ph n l n cái tôi.

Khi còn s ng i Vi t Nam , tôi không bao gi nghĩ đ n vi c sinh s ng t i m t n i nào khác ngoài quê h ng. Ta s ng và ch t n i ti n nhân đã s ng và đã ch t. Ta có thân nhân, giòng h ; ta có gia đình, có nh ng mi u đ n. M t khi ta đã quen mi n đ t v i m m t tiên, ta s không còn s t th n và cái ch t. Nh ng t i M , l i s ng cũ c a chúng ta không còn n a. Chúng ta b bu c ph i ra đi khi cu c chi n k t thúc vào năm 1975, và chúng ta đã s ng xa x t lúc đó. Ngày nay, b n bè và thân nhân c a chúng ta t n m n kh p n i trên th gi i.

T i M , càng già càng m t mát nhi u – b n bè, thân nhân, trí nh , kh năng di chuy n, và ý nghĩ c a chính mình. Chuông đi n tho i kêu. Tôi nh c ng máy. Đây là bà tên-này-tên-n Los Angeles . Bà m c b nh ti u đ ng và m i b c a chân. R i chuông đi n tho i l i reo nữa: Ông tên-ni-tên-n Georgia b ung th ph i, ch còn s ng kho ng vài tháng. i Vi t nam, chúng tôi đ u là b n thân. Nh ng v i cái tu i đ i ch ng ch t

nh tôi, tôi làm sao đ n thăm h đ c khi h hàng ngàn cây s cách xa?

Làm sao ta t ng t ng đ c đ n vi c g i đ n tho i cho ng i b n thân

khi h n m ch ch t trong b nh vi n, đ nói l i xin l i là không th đ n vi ng

thăm l n cu i. y v y, tôi làm đ u này m i tháng, bu n l m.

Tôi và ch ng tôi, chúng tôi đ đ nh đi m t chuy n du l ch Âu châu vào k

hè t i đây. Chuy n đi này là chuy n đi cu i cùng, đ nói l i già bi t

thân nhân bè b n. Chúng tôi bi t là sau chuy n đi này, chúng tôi s

không đi đây đi đó đ c n a vì s c kh e đã kém, s không th y m t h

n a. Tôi g n nh không b c xu ng đ c c u thang nhà vì đ u g i chân r t

đau. Nhà thì đã bán, gi thì chúng tôi trong m t chung c có thang máy

vì đó là đ u ki n duy nh t mà chúng tôi có th s ng đ c l p không nh

v đ n ai bây gi .

Đ u mà tôi quan tâm nh t là trí nh suy s p r t nhi u. Tôi là ng i gi

gia ph c a giòng h , nh ng t t c đ u n m trong đ u. Bi t ai liên

quan v i ai nh th nào trong h là ngh đ c bi t c a tôi, ng i con gái

tr ng trong nhà.. Nh ng không m t đ a con nào c a tôi bi t đ c nh ng

m i dây liên h gia đình trong gia t c, ngay c đ n nh ng ng i em c a

chính tôi. Không có tôi, h hàng thân thích s tr thành k xa l n u

tình c g p nhau trên đ ng ph . Tôi có th nh đ n đ c nh ng bà con cô

dì chú bác ba đ i c a gia đình bên tôi và c a c bên ch ng. Tôi ph i

vi t xu ng tr c khi trí nh tôi l t h t.

Th nh tho ng vào bu i sáng khi th c d y, tôi l ng nhìn cây c i ngoài ph

và t h i tôi đang n i nào. Đôi lúc, tôi đi sang khu chung c k c n,

nhĩ có mĩt sĩ mèo hoang, và cho chúng ăn nhĩng thĩc ăn thĩa. Khi tôi cĩt

tiĩng gĩi, chúng nhĩn ra tôi và đĩ xĩ lĩi. Bĩy gĩ, chúng

là nhĩng niĩm vui nhĩ cĩa tôi.

Đĩĩng nhiên nhĩng ngày hĩnh phúc nhĩt là nhĩng ngày con cháu đĩn thăm.

Nhĩng chúng cũng có đĩi sĩng riĩng, thĩnh thoĩng chĩ đĩn chĩ đĩĩc mĩt

lĩc rĩi vĩ, tôi làm gĩ cho hĩt nhĩng khoĩng thì gĩ trĩng trĩi sau đĩ?

Mĩ tôi mĩt năm bà 97 tuĩ, và mĩ chĩng tôi qua đĩi lĩc 95 tuĩ, cĩ

hai ngĩĩi có sĩng chung trong mĩt khu đĩĩng lão nhiĩu năm. Tôi thĩĩng đi

xe buĩt đĩn thăm hai bà mĩi ngày, ngay cĩ khi còn đi làm. Tĩ lĩc đĩ tôi

đĩ biĩt cĩi thĩm nĩ cĩa ngĩĩi già trĩn đĩt Mĩ, ngay khi tôi còn trĩ

trung mĩnh khĩe. Các nhĩn viĩn đĩĩu đĩĩng đĩ thĩĩng nói vĩi tôi là hai

bà có phĩĩc lĩm, thĩĩng có con cháu đĩn thăm. Tôi trĩ lĩi: "Đĩ là

ĩi sĩng cĩa ngĩĩi Viĩt Nam ". Còn nhĩng ngĩĩi già khĩc, con cháu hĩ ít

đĩn. Tôi có nhĩ mĩt sĩ bà lão, ngĩĩ trĩn nhĩng chĩĩc xe đĩy, ngĩng trĩng

con cháu hay ngĩĩĩi thĩn, ngày này qua ngày khĩc, nhĩng chĩng thĩy ai. Có

cĩ mĩt bà cĩ, cĩ còn sĩng lĩu hĩn nhĩng ngĩĩĩi con trai; mĩi ngày bà vĩn

ngĩĩ chĩ trĩng mong hĩnh bĩng ngĩĩĩi con trai bĩĩc qua khĩng cĩa. Thĩt tĩi

ngĩĩp khi ngĩĩĩi ta sĩng dai nhĩ vĩy trĩng sĩ đĩn chĩĩc!

ĩ xĩ Mĩ này, tuĩ già đĩng là tuĩĩ lĩ làng, khĩng đĩĩc ngĩĩĩi

ta kĩnh nhĩ hay cho mĩt chĩt gĩ quan trĩng. ĩ quĩ nhĩ, các ông già bà lão

thĩ đĩĩc nhĩ vĩ nhĩt, vĩ hĩ là nhĩng ngĩĩĩi chia xĩ tĩĩ khĩn cũng kĩnh

ngĩĩĩm cho nhĩng ngĩĩĩi đĩ sau. Đĩĩu đĩ khĩng có ĩ đĩy. Khĩng ai muĩn

nghe tiĩng nói cĩa ngĩĩĩi già. Hĩ cĩm thĩy bĩ cĩ lĩp ngoĩi vĩng ranh gĩĩi

cà a đám con cháu M hóa cà a h. Chúng c i lên v nhi u th mà tôi hoàn toàn không hi u đ c. M đúng là m t qu c gia cà a gi i tr h n là gi i già nh tôi.

Vào nh ng bu i chi u mùa đông, tôi ng i nhìn nh ng hàng cây tr tr i lá, tâm h n l c lũng. Tôi nghĩ v cái th gi i mà tôi đã bi t, nay đã bay xa, nh làn khói h ng tr m. Tôi nghĩ đ n c h ng, đ n nh ng mùa l T t ở Saigon, đ n nh ng đám c i, đám h i, đ n nh ng chuy n du l ch, nh ng l n tíu tít h p m t gia đình, ai ai cũng có m t, con nít ch y quanh, ng i l n ng i nói chuy n đ i tán g u, đàn bà con gái quây qu n chung lo vi c b p n c. Và tôi c m th y r t khao khát nh ng ngày quá kh xa xa.

Nguyễn Đ c Nguyên chuy n ng

Andrew Lam là m t biên t p viên cà a NAM (New American Media) và cũng là tác gi cu n *Perfume Dreams*:

Reflection on the Vietnamese Diaspora (Heyday Books, 2005).

Cu n sách này g n đây đ o t gi i th ng *Beyond Margins* 2006 cà a Trung Tâm Văn Bút M

(PEN American Center). / *Aging in a Foreign Land*